

heid dat de cholera in Egypte thans ook denzelfden weg gevolgd heeft, had Turkije in zijne pogingen om de goede zaak te dienen de ondersteuning ook van andere Mogendheden, al ware het alleen geweest om Engeland te dwingen zich met voorbijgang van eigen belangen naar het algemeen belang te voegen, volgens Dr. STÉKOULIS ruimschoots verdiend. Dr. J. HANLO.

BOEK AANKONDIGING.

Twee Handboekjes voor Receptuur.

De Tweede uitgave van Dr. COSTER's *Receptuur*, dezer dagen bij den Heer BRINKMAN te Amsterdam verschenen, zal voorzeker aan een groot aantal collega's, wellicht aan ons allen welkom zijn. Uit den aard der zaak toch miste men in de uitgave van 1872 veel, wat van jongere dagteekening is en al voorziet het *Geneeskundig Jaarboekje* door zijne eerste hoofdstukken voor een deel in deze leemte, toch heeft eene enkele opgave, waar men alles bijeen vindt, groote practische waarde. Bovendien stellen beide genoemde doseeringen zich een eenigzins verschillend doel voor oogen: in het *Jaarboekje* wordt ook de indicatie met een enkel woord aangestipt en tracht men die stoffen weg te laten, welke den toets der critiek niet kunnen doorstaan, terwijl die, welke daarvoor te jong zijn met een „on dit” worden gemerkt; doch dit is alleen bereikbaar in een werkje, 't welk telken jare op nieuw verschijnend, elke ebbe en vloed der wetenschap kan medemaken. Daarentegen vindt men bij Dr. COSTER alles bijeen wat men kan wenschen na te slaan, zoowel het oudere, niet in de Pharmacopoea opgenomene, als ook de nieuwere en nieuwste vrij volledig, en juist in deze volledigheid bij behoud van den uiterst compendieusen vorm ligt een groot gerief in vele gevallen. Slechts enkele stoffen hadden nog gerustelijk kunnen worden opgenomen, als: Colocytinum, Formamidum hydrargyricum, Homatropinum, Hyoseyaminum, Hydrojodas hyoseyamini, Kaïrinum, Koussinum, Naphtolum, Oxygenium, Piperinum, Salicylas eserini.

Wat nu de opgave der doses betreft en dat is voorzeker de hoofdzaak, moet men erkennen, dat deze wederom even als in de eerste uitgave, zeer voorzichtig zijn gekozen; gewoonlijk is dan ook de speelruimte, die er wordt vrijgelaten, groot genoeg, wat nog verhoogd wordt door het onbepaalde der uitdrukking: „meermalen daags”; ik meen opgemerkt te hebben dat men in den regel tot een goede dagdosis komt, wanneer men meermaal opvat als gemiddeld viermalen daags. Toch had de nieuwe uitgave hier en daar wel eenige verbetering van het oude mogen medebrengen: wie zal toch eene Taenia verdrijven door 3 gram Extr. Filic. maris, terwijl men al blij is, wanneer 12 gram zulks doen? Wie zal niet telkens teleurgesteld worden, wanneer een patient bij doses van 20—30 milligram Tart. Kalic. Stibic. alles doet, behalve braken? Hier te lande wordt ook, meen ik, door niemand 1 gram Sulph. Chinini als gewone maximaal dosis genomen, maar geeft men aan een volwassen man (want dat is de maatstaf) minstens 1.3 gram de die, gelijk men ook in Duitschland van de vroegere

„ängstliche” doses is teruggekomen 1). Met 8 gram *Salicylas Natricus* de die zal men ook een eenigszins hardnekkig acut rheumatisme niet genezen, maar wel met 1 gram per uur. Ongelukkig ook de dames, wanneer men met 2.4 gr. *Extr. Secal. Corn.* meent reeds een hooge dosis per dag te geven, terwijl men gerust met de dubbele dosis kan beginnen en dan nog vlijtig kan opklimmen om het gewenschte effect te zien, terwijl de subcutane dosis nog meer verhoogd dient te worden. Tegenover deze uiterst voorzichtige doses is het des te verdrietiger wanneer men telkens op nieuw ontwaart, hoevele patienten de hevigste Jood-intoxicatie krijgen bij het gebruik van veel minder dan 4 (laat staan van 6) gram *Jodet. kalicum d. die.* Wat betreft de dosis der nieuwere medicamenten, vergeleken met die van het *Geneeskundig Jaarboekje*, komen de opgaven der beide gidsen nog al wel met elkander overeen en kan zoo iets den lezer zeker niet anders dan tevreden stemmen.

Nog een paar opmerkingen ten slotte: de banvloek op het Londensche Congres over den *Nitras aconitini* uitgesproken, wordt stipt in acht genomen, maar van *Aconitinum* wordt zonder meer een dosis opgegeven, die zeker niet voor alle *Aconitina* te verantwoorden is. De gewone vergissing in de oplosbaarheid van *Acidum salicylicum* vindt men ook hier: het lost niet op in 500 deelen, laat staan 10 op 500, zooals voor uitwendig gebruik wordt toegestaan; het vereischt 600 deelen water. Doch dit zijn enkele gebreken, welke de waarde aan het geheel niet ontnemen en waarvoor men zich gemakkelijk kan wachten. Het boekje van Dr. COSTER blijft een recht practisch vademecum, dat de Nederlandsche arts niet gaarne mist bij de tasje en trousjes, van welke hij zich onafscheidelijk acht; want het aantal dergenen, die al deze opgaven in hun geheugen bewaren, zal wel uiterst gering zijn.

Kort na het uitkomen van bovengenoemde Receptuur verschijnt er te Dordrecht bij den Heer C. MORKS JZN. wederom een nieuwe doseering; men ziet, er is ook op dit gebied concurrentie. Had BRINKMAN den prijs op *f* 0.65 gesteld, deze geeft het voor *f* 0.60; maar dan moet men ook alles over het hoofd zien: een zeer moeilijk leesbaar lettertje, op zeer oneffen slecht papier. Laten wij zien hoe de schrijver, Dr. DE GRAAF, zijne taak heeft opgevat. Vond Dr. COSTER in het handboek van WALDENBURG en SIMON „een uitmuntende leidraad” voor zijne eerste editie, een handboek van EWALD en LÜDECKE heeft aan Dr. DE GRAAF „onder anderen uitstekende diensten bewezen”. Wanneer men nu echter weet, dat EWALD in dezen de opvolger is van WALDENBURG en dat LÜDECKE SIMON heeft opgevolgd, zoodat beide slechts verschillende editiën zijn van hetzelfde handboek, dan vervalt wel eenigszins de eerste illusie. Dat het putten uit buitenlandsche bronnen zijne eigenaardige bezwaren heeft, blijkt ook wederom hier; de lezer zij namelijk bedacht op het verschil tusschen onze en de Deutsche Pharmacopoea b.v. als Dr. COSTER en Dr. DE GRAAF beide, even als het Deutsche handboek, voor *Solutio camphorae spirituosa* en ook voor *Tinctura acida aromatica* de dosis op 10—30 droppels stellen, dan zij men bedacht, dat dit bij ons voor het eerste medicament een derde lager en voor de andere stof de dubbele

1) Zie LIEBERMEISTER, in ZIEMSEN'S *Handbuch der Allg. Therapie*. Bd. I, Thl. 2, pag. 58.

sterkte is van het Duitsche voorschrift. Bij sterker werkende stoffen wordt dit bezwaar echter gedeeltelijk opgeheven door onze officieele maximaal doses. Heel veel nieuws zou er dus van dit nieuwste werkje niet te zeggen vallen, ware het niet, dat ik mij persoonlijk verplicht rekende den schrijver mijne erkentelijkheid te betuigen voor de wijze, waarop hij ook nog uit eene andere ongenoemde bron heeft geput en welke ik niet anders dan vleijend kan noemen, namelijk uit het *Geneeskundig Jaarboekje*. Legt men de verschillende opgaven der drie eerste hoofdstukken van gemeld *Jaarboekje* (nieuwe geneesmiddelen, subcutane injectie en inhalatie) naast de overeenkomstige artikeltjes in het handboekje van Dr. DE GRAAF, dan vindt men als regel 1) woordelijke overeenkomst van begin tot eind, men vindt — tot zelfs de vergissingen en toevallige fouten terug; bovendien Dr. DE GRAAF heeft ongelukkigerwijs jaargang 82 in plaats van jaargang 83 gebruikt!

Rotterdam, 19 Juli 1883.

Dr. J. RUTGERS.

BERICHTEN.

BUITENLAND.

LIVERPOOL. — Op de laatste of 51ste meeting der British Medical Association, alhier gehouden, is besloten de 52ste bijeenkomst in 1884 te Belfast te houden.

PARIS. — Met het oog op het mogelijke uitbreken der cholera is door den Raad een som van 480,000 francs voor de oprichting en het meubileren van barakken voor 200 zieken, toegestaan. Bovendien is nog eene som van 3 millioen voor vergrooting der bestaande hospitalen bestemd. Een millioen daarvan zal voor de oprigting van een Hôpital-hospice buiten de stad, voor een voor ongeneeslijke kinderen en voor een voor pokkenlijders, worden bestemd.

— In eene studie over de cholera deelt BOUCHARDAT mede, dat Parijs tot dusverre vijf epidemiën beleefde. Die van 1832 eischte 18,302, die van 1849 19,184, die van 1853/54 7626, die van 1865/66 5751 en die van 1873 854 slagtoffers.

— De circulaire, door het Foreign office aan de verschillende Mogendheden toegezonden en waarin de Engelsche Regering hare beschouwingen over de importatie en voorbehoeding der cholera mededeelt, wordt door de Fransche bladen en vooral door de *Union Médicale* met eene bittere ironie begroet. De bewering, dat de cholera in Egypte en zelfs in Europa nog nimmer door een uit Indië komend schip is aangevoerd, sluit weinig met de desinfectie der goederen uit besmette streken af komstig, in de havens van Engeland voorgeschreven. Terwijl Engeland tegen alle maatregelen, welke zijne handelsbelangen kunnen schaden, gekant is en deze eenvoudig voor nutteloos verklaart, is het, zoo als de *Union* zegt, d'un accord parfait sur l'efficacité des mesures qui ne la gênent pas".

— De Hoogleeraar PARROT, in 1876 tot Hoogleeraar in de Historia Medicinæ beroepen, maar reeds in het daarop volgende jaar als Hoogleeraar in de Kinderziekten aangesteld, is voor weinige dagen overleden. Sinds 1881 was hij bovendien als eerste geneesheer bij het Maison d'éducation de la Legion-d'honneur, werkzaam.

1) Van de 119 opgaven vervat in de beide eerste hoofdstukje *Geneesk. Jaarb.* 1882, welke geheel oorspronkelijk voor het *Jaarboekje* werden bewerkt, vindt men 92 geheel van begin tot einde gelijkloidend bij Dr. DE GRAAF terug, 9 met geringe wijziging en 18 niet of weinig afwijkende.